

LATVIJAS NEATKARĪBAS DE FACTO

Aprit 24 gadi, kopš Latvijas Republikas Augstākā Padome (AP) pieņēma konstitucionālo likumu Par Latvijas Republikas valstisko statusu un līdz ar to beidzās 1990. gada 4. maijā pieņemtā deklarācija Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu noteiktais pārejas periods valstiskās neatkarības atjaunošanā.

AP 1991. gada 21. augustā konstitucionālo likumu pieņēma, "apzinoties savu atbildību tautas priekšā, ņemot vērā 1990. gada 4. maija deklarāciju, 1991. gada 3. marta Vislatvijas tautas aptaujas rezultātus un to, ka 1991. gada 19. augustā PSRS valsts apvērsuma rezultātā ir beigušas pastāvēt PSRS konstitucionālās valsts varas un pārvaldes institūcijas un nav iespējams realizēt 1990. gada 4. maija deklarācijas 9. punktu par Latvijas Republikas valstiskās neatkarības atjaunošanu sarunu ceļā".

Līdz ar to 1991. gada 21. augustā AP noteica, ka Latvija ir neatkarīga, demokrātiska republika, kurā valsts suverēnā vara pieder Latvijas tautai un kuras valstisko statusu nosaka Latvijas Republikas 1922. gada 15. februāra Satversme. Par spēku zaudējušu tika atzīts 1990. gada 4. maija deklarācijas 5. punkts, kas noteica pārejas periodu Latvijas Republikas valsts varas atjaunošanai de facto.

Konstitucionālais likums, kas stājās spēkā ar tā pieņemšanas brīdi, noteica, ka līdz okupācijas un aneksijas likvidēšanai un

Saeimas sasaukšanai augstāko valsts varu Latvijas Republikā pilnībā realizē AP un Latvijas Republikas teritorijā ir spēkā tikai tās augstāko valsts varas un pārvaldes institūciju likumi un lēmumi.

Konstitucionālo likumu parakstīja AP priekšsēdētājs Anatolijs Gorbunovs un AP sekretārs Imants Daudišs.

Kā atcerējās kādreizējais AP deputāts Juris Bojārs, likuma tekstu uzrakstīja deputāts Andrejs Krastiņš. Likums tika pieņemts ātri un bez diskusijām. "Padomju impērija bija sabrukusi, Latvijai bija jāpasaņūn savas valstiskās neatkarības, tur nebija par ko diskutēt," teica Bojārs. Viņš uzsvēra, ka par šo likumu, tātad par Latvijas valstisko neatkarību, nekad nav balsojuši AP deputāti - interfrontisti.

Konstitucionālo likumu Par

Latvijas Republikas valstisko statusu 1991. gada 21. augustā Latvijas AP pieņēma plkst.13.00, un jau plkst.14.10 padomju armijas desantnieki, kuri visu rīta cēlienu bija biedējuši rīdziniekus gan ar bruņumašīnu rēkoņu, gan dūmu svecēm, aizvācās no Doma laukuma. Viņus, visticamāk, jau bija sasniegusi ziņa, ka pučs Maskavā ir izgāzies, armija pārgājusi Krievijas AP jeb Baltā nama aizstāvju pusē.

Plkst.19.45 padomju armijnieki izvācās no Latvijas Televīzijas ēkas, bet plkst.20.30 sāka nest arī savas dzelzs gultas arī no Radio nama. Doma laukumā sanākušie rīdzinieki zaldātus pavadīja ar dziesmu "Projām jāiet, projām jāiet, es nevaru šeit palikt!".

LETA

PIEMIN STALINISMA UN NACISMA UPURUS

23. augustā lielā daļā Eiropas un arī Latvijā tiek atzīmēta stalinisma un nacisma upuru atceres diena.

Bijušajā Padomju Savienībā un tās satelītvalstīs stalinisma režīma upuru skaits sasniedza ap 20 miljoniem cilvēku, tomēr, atšķirībā no nacistiem, vairums padomju kara noziedznieku ir palikuši nesodīti.

Šodien aprit 76 gadi, kopš Maskavā tika parakstīts Molotova-Ribentropa pakts, un tiek pieminēta arī "Baltijas ceļa" 26. gadadiena.

Molotova-Ribentropa pakta oficiālais nosaukums bija Neuzbrukšanas līgums starp Vāciju un PSRS. To 1939. gada 23. augustā parakstīja PSRS ārlietu tautas komisārs Vjačeslavs Molotovs un Vācijas ārlietu ministrs Joahims fon Ribentrops. Neuzbrukšanas līgums bija spēkā līdz 1941. gada 22. jūnijam, kad Vācija uzbruka PSRS.

Pakts saturēja trīs slepenus papildprotokolus, kuri sadalīja Somiju, Igauniju, Latviju, Lietuvu, Poliju un Rumāniju PSRS un Vācijas interešu sfērās.

Pakta rezultātā vispirms no PSRS interešu sfēras tika repatriēti vācu tautības iedzīvotāji, un tad šajās valstīs atbilstoši līgumam iebruka abu lielvalstu karaspēki. Tā rezultātā Latviju,

Lietuvu un Igauniju okupēja PSRS, Polija tika sadalīta starp PSRS un Vāciju, savukārt Somija Ziemas kara rezultātā un Rumānija bija spiestas atdot PSRS daļu savas teritorijas.

1940. gada 17. jūnijā padomju tanki okupēja neatkarīgo Latvijas Republiku, realizējot pakta deklarēto interešu sfēru sadali, un pārtrauca tās neatkarību.

Kā atbilde uz 1939. gada 23. augustā slēgto Molotova-Ribentropa paktu un tā slepeno papildprotokolu, ar kuru tika pārdalītas nacistiskās Vācijas un PSRS ietekmes zonas Eiropā un kuru rezultātā bija cietušas Baltijas valstis, 1989. gada 23. augustā notika "Baltijas ceļš".

Tā bija Baltijas valstu kopīga akcija, kuras laikā apmēram divi miljoni cilvēku sadevās rokās un izveidoja apmēram 600 km garu dzīvo ķēdi, kas savienoja Baltijas valstu galvaspilsētas Tallinu, Rīgu un Viļņu, tādā veidā simbolizējot šo tautu vienotību.

2009. gada jūlijā Saeima ārkārtas sesijā kā steidzamus divos lasījumos pieņēma grozījumus likumā "Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām", nosakot, ka 23. augusts turpmāk tiks atzīmēts kā stalinisma un nacisma upuru atceres diena.

LETA

Jūrmalas rezidencē tikās Latvijas un Lietuvas prezidenti

Valsts prezidents Raimonds Vējonis 20. augustā ar Lietuvas prezidenti Daļu Gribauskaiti Jūrmalas rezidencē pārrunāja divpusējās attiecības. Tāpat prezidentī pārrunāja drošības stiprināšanu Baltijas reģionā, sadarbību Ziemeļvalstu līguma organizācijā un citus jautājumus. Foto: LETA.

Igaunijas ārlietu ministre pateicas par Latvijas atbalstu Kohvera lietā

Igaunija turpinās strādāt ar starptautisko sabiedrību, lai panāktu Krievijas apcietinātā drošībasaģentūras Estona Kohvera atbrīvošanu, un neviena valsts pašlaik nevar būt droša, ka līdzīga situācija nevar notikt ar tās pilsoņiem, 19. augustā žurnālistiem sacīja jaunā Igaunijas ārlietu ministre Marina Kaljuranda (Marina Kaljurand), kas ieradusies pirmajā darba vizītē Latvijā.

Kaljuranda norādīja, ka diemžēl Krievijas pozīcija nav mainījusies un Kohvers joprojām nav atbrīvots. Igaunijas ārlietu ministre uzsvēra, ka Igaunija pieprasa Kohvera atbrīvošanu, un pateicās par Latvijas un citu sabiedroto pausto atbalstu šajā lietā.

Krievijas Pleskavas apgabala tiesa 19. augustā nolāsīja spriedumu Igaunijas drošībasaģentūras Estona Kohvera lietā par spie-

gošanu un ieroča kontrabandu un piesprieda viņam 15 gadu cietumsodu stingra režīma kolonijā, kas jāizcieš Krievijas teritorijā. Viņam arī piesprieda 100 tūkstošu rubļu (1375 eiro)

naudas sods. Kohvera advokāts pieļāva, ka spriedumu varētu arī pārsūdzēt.

Kohveru aizturēja 2014. gada 5. septembrī uz Igaunijas un (Turpinājums 7. lpp.)

Ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs un Igaunijas ārlietu ministre Marina Kaljuranda sarokojas tikšanās laikā Ārlietu ministrijā. Foto: LETA.